Melléklet a Szabad Szó 3. számához. Budapest, 1907. Ianuar 17/3.

VOINȚA POPORULUI

foaiă septemânală luptătoară pentru drepturile agriculturilor, muncitorilor, meserieşilor, cubicuşilor, şi ai gazdelor mici.

Numerul telefonului 59—21. Numerul telefonului 59—21.

Cei interesanți pentru abonarea foaei, câute la ,,Tribuna" acestei foi.

Primredactor: MEZŐFI VILMOS deputat dietal.

Redacția și administrația: VII. KERÜLET, ISTVÁN-UT 67. SZÁM. Tot felu i de scrisori, bani și altele sunt de a se trimite pe adressa „Szabad Szó", VII., István-ut 67. sz.

Fraților!

Cu începerea anului 1907, deschidem din nou abonarea armeĭ de luptă — cu suplimentul: **„Voința Poporului"**. Foaia ca sĕ remână organ politic, ar trebui după legile de azi sĕ depunem-o cauțiune de maĭ multe miĭ coroane. Partidul, pre cum știțiĭ este serac; de-o — camdată foaia „Voința Poporului" are sĕ apară-ca supliment la **„Szabad Szó"** — foaia tovarașilor unguri, carĭ și-a dat trudă mai'mare și foaia lor a devenit organ politic. Abonarea sĕ face la maĭ sus numita foaie, unde sĕ capetă ca supliment: „Voința Poporului"-; de-o-camdată de doauă orĭ lunar.

Toțiĭ acei pretini și tovarăși, carĭ sunt membrĭ **tovărășieĭ de ajutorul lucrătorilor** și plătesc cotizația stabilită în 5 crucerĭ septĕmânal, are sĕ primească sĕ capete foaia, suplimentul „VOINȚA POPORULUI" gratis — încinste. Acei, cari voesc sĕ fie în rândul luptei noastre, însciresă-și formeze **„tovărășia"** Indrumațiuni, și cum sĕ formează tovărășia (?) — sĕ vĕ adresați la:

„SZABAD SZÓ"
Budapest, VII., István-ut 67. I. 8.

Manifestul partidului.

FRAȚILOR!

Toată mișcarea politică a vițeĭ-de neam român a fost moartă! În mulțimea celor trei milioane și jumătate de români nu s'a găsit din adever sĕ lucreze spre binele și progresele români meĭ muncitoare!!! De asemenea sunt apesați românĭ, puterea munceĭ românești, ca-și celealalte națiuni ce sĕ luptă cu sbaterea valurilor în acest eveniment de classă... Numaĭ din partea procuvoruluĭ am fost din când și când protejați și sĕ nu rebdĕm frig pre stradele din B u d a p e s t a, orĭ în părțile din țiară, ne atentase o sumedenie de procese sub cuvânt, căci aghitănı contra statului. Și înfundase cu noi temnițele din V a ț și S e g e d i n; ca-se nu mai avem poftă de-a lumina proletariatul român.

Sîngurul partid a'l nostru a fost, care vezând amara sbatere a românuluĭ muncitor 'l întrebase: Pentru ce aceasta sbatere? Pentru ce sufere jugul atât de amar? Pentru ce, pentru ce! — Respunsul a fost cu succes în primăvara anului 1903. când s'a legat frăția proletarilor români și de alt neam — la **congresul din Salonta mare, a fost 98 comune cu 156 de trimeși — delegați. Una sută cincizeci și șeasa de suflete** a fost de față, când betrini prezidenți, cu pĕr cărunt: T e o d o r O n i ș o r (Blaji) și J o a n V e c e r ĭ (Arad) înbrățișinduse — aretase model lumeĭ, căci proletari români tocmai acea sufere-ce îĭ doare și pre tovarăși ungurĭ. Povoara ne este comună. Așa dor și luptă trebue să ne fie comună, căcĭ pentru un interes luptĕm.

Conducatorii „valului de mișcare română" au fost alungați în temnițe, pentru căci a luminat poporul: „să nu maĭ sufere lanțurile grele sĕ nu fie apĕsat de jugul amar a'l robieĭ." Ce-'i robiți, pentru sfânta dreptate iar ne vedem liberi — iar dorul desrobirei omenești ne chiamă în mijlucol țărănimeĭ. Vom aghita din nou! Din nou vom aștepta ori ce prigoniri, pentru dreptate — dreptatea are sĕ învingă și atunci a învins socialdemocrația reorganisată.

Pe muncă dar! să nu remânem în napoi din luptă electorală! Toate națiunile plutesc cu barca desrobirei și noi, să nu rĕmânem în derept!

Plugaruĭ, meseriașul și învețĕtori nostriĭ stĕ să-sĕ prădădească în valurile societățeĭ de acum. Tocmaĭ în forma ciobanuluĭ isolat din munte . , . 'l bote vânturele prin crepăturele munților iar pre noi ne sbat în zidurele cari ne este moștenite dela stremoșii nostri!

Pregătitivĕ fraților pentru un nou congres, pentru noauă întâlnire la acel palat, de unde sĕ croește moarte ori viață muncitorului român. Cum de multe orĭ, așa și acum vĕ zicem vĕ, porunceşte idea desrobireĭ — socialismul adeverat: „A r m a

noastră — „Voinţa Poporului“ — din nou o ridicaţi, din nou o faceţi puternică, căci numaĭ aşa vom deveni capabili de-a purta luptă, contra întunerecului.

Sĕ nu lipsească „VOINŢA POPORULUI“ din casa minerui.

Partidul socialdemocrat reorganisat.

Programa anului 1907.

Suntem în ajunul anului 1907. 'Nainte de-a trece dela acea seară, care ne desparte truda şi amarul, de ce are sĕ ne întimpine în venirea şi parcursul noului an. trebue sĕ stĕm o misiune pe calea noastră lungă şi sĕ dem samă lucrărilor, trudelor şi succeselor din trecutul şi istovitul an plin de sgomotele volurilor, cari are se sdrobească amărăciunea vieţei de azi. Mulţi dintre tovarăşi luptei, pentru isbânda **„doctrinei sociale“**. — A socialismului adeverat a trebuit sĕ treacă în formă de martir: la celea vecinice... Tata pentru copil, moşul-bunicul pentru nepoţi cu începerea anului trecut a zis un „doamne ajută“! şi întrasĕ în rândul nostru a luptătorilor, pentru desrobirea omenireĭ şi s'a ales cu rasbunărea căcĭ a mărit şirul luptătorilor, şirul celor, cari ţinta din 'nainte-a lor este sdrobirea şi sfermarea din temelie a ordului de azi; care unor mână de oameni le aduce bucurie, iar altora durere şi suferinţă. — Acelor milione, cari sĕ sbuciumă în muncă.

Sĕ zice: treim în era liberalismului — era constituţiei, unde puterea voinţei omeneşti dominează, unde puterea voinţei omeneşti îşi judecă — croeşte soartea lor. Nu, nu (!) nu fraţilor! Treim în ce-a mai mârşavă eră reacţionară, sub masca constituţiei ceĭ 10 mii de grosolanĭ croeşte soartea celor zeci de milioane, cari treim cu munca; acei zece mii votează când şi câţi copi — braţe de muncă sĕ în hame puşca şi sĕ tragă în a'lor părînţi cu gloţuul! —; când nu voeşte sĕ tragă mai mult jugul despoirei.

De voim se fim în adevĕr constituţionali slobozi de-ane fi croitori a jugului-atunci. Avem un motiv: şi acela este **„Sufragiul universal secret“** — dreptul de votare a fieşte cărui persoană, care ajunsĕ vârsta de 20 de ani ne legată de geniŭ.

Când trebue cătane, ori femei sĕ lucreze în fabrici mătăsurele nu suntem întrebaţi: de ce geniŭ suntem, acui fiĭ suntem (?) a bogatului, ori a seracului?

— Pardon! —

„Am scrintito“ — Suntem ... şi de care clasă aparţinem, suntem înperţiţi —

Preoţi şi teologi: scutiţi de cătănie.

scurt, cine voeşte sĕ nu fie cătană, după ordul de azi: facĕ sĕ popă.

— Bacalauriaţi, cari absolvase 8 clase şi matura: Servesc un au.

Iar acum noĭ urmăm „Talpa ţereĭ“ — puterea muncei: servim treĭ ani! şi când este vorba de drepturi, ne aruncă în temniţă, sub cuvânt caci suntem resvrătitorĭ, contra interesuluĭ public, agităm contra statuluĭ...

Oare interes public este atuncĭ, când agităm contra orduluĭ de azĭ, care ţine în robie milioane de suflete, ori buzunarul şi burta unor trântori? Eu cred atunci va fi lumea mulţemită, când in toate vom fi egali în muncă şi în rodul produs al munceĭ sĕ fim de-o formă — nu unui mai mult, şi altuia nimĭc. Nu celui ce munceşte coajea şi celui ce nu munceşte miezul. Atunci vom fi mulţemiţi, când în toate vom fi egali! Spre viaţa egală este síngurul **sufragiul** universal şi **secret** în formă unei luntre, care pluteşte şi sĕ sbate cu miĭ de valuri sĕ scape viaţa inundaţilor indivizi; iar organul este foaia „VOINŢA POPORULUI“ — lopată cu care sfeşie marinarul valul sĕ ajungĕ ţinta aleasă — locul de debarcare.

Debarcarea plutei noastre este „comunismul“ — viaţa comună, pamântul comunismului“.

Pentru un tîmp am fost muţi, lăcate am avut pe buzele noastre, şi înferaţi cu lanţurile absolute ale reacţiunei de azi; iar azi de nou suntem slo-

FOIŞOARA.

BEŢIE.

Băieţi!... Dar ce ştiţi voi cei-viaţa?!
Un paradox! O 'mpletitură
Din dragoste fără de margini
Şi din nemărginită ură.
Din chaos a clipit un zimbet,
Din zimbet s'a născut minciună
Şi din minciună adevărul ...
Zi, măi!... Să hohotească struna:

Că, **„Jelui-m'aşi şi n'am cui,**
Jelui-m'aşi codrului ...“

Domol!... Să picure mărgeanuri,
Ca vinul vechiu, cel torni in cupe,
Incet, incet ... că-i slabă struna,
Ea nu-i ca inima ... se rupe!

Dulos!... Să-mi plângă 'mbrăţişate
Râzând blăstămul şi iertarea,
Că doi ochi, măi, mi-au f st norocul
Şi doi ochi, măi, mi-or fi pierzarea!

Că **„Doar şi codru-i ca şi mine,**
„Nice frunza nu-i rămâne ...“

Intoarce-o, măi!... S'aud cum geme
Prin vifor codrul şi se fringe
Şi 'n sbuciumarea lui păgână
Işi urlă jalea — nu şi-o plânge ...
Frământ'o, măi!... Să ţipe 'n ceocot,
Cum clocote pe valuri spuma,
Să-mi uit şi ce eram odată,
Să-mi uit şi ce-am ajuns acuma ...

Că **„Numai singur ramurile,**
Să le bată vânturile ...“

Victor Bontescu.

bozi, cu inceperea anului 1907. din nou îndreptăm pnterea luptei noastre contra acestor ziduri ale reacţiuneĭ, cari ste sĕ să derime. Tot acel ce este contra mişcăreĭ noastre este duşman al omenirei.

Ear ce'l ce voeşte sĕ ia parte în lupta noastră, atunci 'nainte cu 'nceperee anului **1907**.

TRIBUNA.

Abonamentul:

Pre un an 4 cor. 80 fil., pre un jum an 2 cor. 40 fil., pre un sfert de an 1 cor. 20 fil., un singur numer în Budapesta 8 fil., în părţi 10 fil. la „SZABAD SZÓ", unde este ca supliment „VOINŢA POPORULUI".

Membri „tovărăşiei" foaia o capetă gratis — încinste.

Contra muncitorilor. Economi marĭ din Sân-Miclăuşul-Mare, au hotărât, ca sĕ nu samene mai multe semĕnăturiĭ, numai de câtă au lipsă cauza este căci lucratori, nu voesc sĕ mai joace după cum fluere boerimea.

Conferinţa învetetorilor români din tractul Buteni. A ţinut conferinţa, unde s'a ales un deputat care este însărcinat, de-a merge la „Sibiĭ" — unde sĕ va ţinea congresul învetetorilor, pentru in bunătăţirea salariuluĭ. Zeu încape şi pre sărmani învĕţători mărirea salariului.

Membri tovărăsiei. Toţi acei, cari fac parte din tovărăşia noaatră; pre — lângă sfaturi, cum sĕ ajungă la-o plată a lucrului mai mare, cum sĕ lege contracte cu arendaşi de pământ, cu gazdele slugi, la secerat de grâu şi altele; sfaturi juridice, în ori şi ce fel de legiuri — pre lângă alăturarea ştemplei de respuns, iĭ de sfatul de lege a tovărăşiei în cinste.

Dătorinţă fieşte cărui lucrător, gazde — proprietari micĭ şi-a meseriaşilor, este sĕ între în tovărăşie, care în tot d'ea una iĭ stă în ajutor.

Acei ce voesc sĕ facă parte din lupta noastră, cum trebue să sĕ organizeze capetĕ sfaturi dela partid, cu cărticele de membru.

Tot felul de epistoale se adresează:

„SZABAD SZÓ", Budapesta, VII., István-út 67.

Bocanişti înpraştiaţi. În Timişoară, s'a găsit câţiva, cari s'a pus sĕ facă — un aşa zis: „congres pentru români" s'a şi adunat vre-o 12 oameni, cari spre ruşinea lor a trebuit să sĕ resfire fĕrĕ nici o treabă. Învĕţaţi dar românilor, sĕ nu cădeţi sub mâna streinului; căci te face şi de râs.

Adunare. Adunări pentru popor am avut în septĕmânile trecute colosal de multe, şi din cauza, căci foaiea ne este mică, nu am avut loc unde sĕ înşirăm succesele lor; până în numerele viitoare. În toate părţile unde a fost, — era lumea însufleţită de bucurie. Mulţi a fost întrĕ Români nostri, cari cu lucrămi în ochi de bucurie spunea căci după multa noastră tăcere, sĕ credeau, căci nu v'a mai auzi cuvintele adeverate — a dreptaţeĭ şi maĭ spuneu, căci de-şi nu-nea auzit, dar din înima lor nime în lume nu a putut stârpi dreptatea, pentru care luptă socialismul; şi nu va stârpi din elsângele socialist numai: „Moartea"! Frumoasă însufleţire! — avem sĕ vedem, căci şi în celea-lalte parţi tot aşa simte Români din ţeară.

„Beţia". Prea frumoasă poezie publicăm în foaia aceasta, la care vĕ tragem atenţinea; sub semnul: „Beţia".

CRONICĂ.

Crima unei mame. Nevasta unui muncitor din Rima-Szombat, care se dusese în America, începusese relaţii de dragoste cu un tinăr de acolo. Urmarea a fost naşterea unui copil, pe care îndată după ce văzuse lumina zilei, l'a sugrumat. Fapta aceasta, prin care voea să-şi ascundă ruşinea, n'a remas în taină şi astfel ea ajunse pe mâna judecătoriei. unde va avea să-şi dea seamă.

Foc mare în Budapesta. Vineri dimineaţa s'a aprins şi prefăcut în cenuşe fabrica de ulei „Olajipar Részvénytársaság", din strada Soroksári. Paguba se urcă la 600.000 coroane. Pompierii au avut greutăţi mari din cauza întunerecului şi al frigului. Abia pe la 10 ciasuri dimineaţa au putut să împiedece lăţirea focului.

Sfîrşitul unui roman. *Giron*, renumitul *Giron*, care înainte de asta cu 3 anĭ făcuse lumea întreagă să vorbiască de el, — fugind cu moştenitoarea tronului din Saxonia — din nou răsare între ştirile gazetelor De astădată însă nu va face atâta zgomot, cât făcuse cu 3 ani înainte. N'a mai fugit cu nici o princesă, ci s'a căsătorit. S'a căsătorit în Bruxelles, cu Jeanne *Braen*. A întrat şi el în şirul muritorilor de rând.

Scumpirea poştei din Austria. În foaia oficială din Viena acum se publică noul tarif pentru poştă şi telegraf. Scrisorile, cari în loc costau până acuma 6 fil., pe viitor vor costa 10 fil. Preţul mandatelor poştale s'a urcat dela 2 fil. la 3 fil. S'a scumpit deasemenea şi telegraful şi telefonul.

Ciocnire de trenuri. În Anglia, aproape de Londra, Vineri iar s'a întîmplat o nenorocire pe linia ferată. Trenul ce plecase din gara dela Arbroath şi Aberdeen s'a izbit în gara dela Elliot de trenul, ce se afla în calea sa. Vagonul trenului care se găsia un conductor de tren, precum şi un alt vagon plin cu pasageri, a fost făcut ţandere în urma groaznicei izbituri. 16 călători şi-au pierdut viaţa, 30 au primit grave răniri. Deputătului în parlament, Black i-au fost rupte picioarele; locomotiva trenului, care venise cu toată iuţala, a fost răsturnată, iar fochistul a rămas mort pe loc.

Furt şi omor. Poşta care a plecat la 22 Decembre din Vişeul-de-sus cătră Petrova şi ducea 40.000 coroane bani gata, a fost despoiata de nişte hoţi, de cărora urma s'a dat. In Petrova sosise poşta către 5 ciasuri şi în curâend a plecat spre staţiunea căii ferate dela Visóvölgy. Poşta era

păzită de un sergent de gendarmărie. Banni se aflau într'o ladă de fier, care era aşezată pe o sanie. Dincolo de Bistra, hoţii s'au năpustit asupra saniei, l'au amorât pe sergentui de gendarmărie, spărgându-i capul cu săcuri. După ce l'au omorât şi pe vizitiul care mâna sania, au dus sania şi trupurile. cale de 4 kilometrii, într'o pădure, unde au spart lada şi luând banii au dispărut. Abia a 2-a zi dimineaţa s'a descoperit furtul. Lămuriri încă n'a putut să dea nimeni, căci drumul e părăsit, neumbat de oameni, ales iarna când cade zăpadă grea. Slrgentul era căsătorit şi lasă 3 copii orfani. Vizitiel era encăsătorit. u

Un căpitan ce-s'a urât viaţa. Din E s e c ne vine ştirea, căci căpitanul K ö r b e r Carol dela regementul de infanterie de acolo — şia urât zilele şi s'a hotărât, ca-sĕ sfârşiască cu greomintele acestei vieţi. Omorul la probat de doană ori, întâia data s'a spâuzurat. Spânzurarea nu ia succes şi aşa luasĕ revolveru din care îşi trase un glonţ în cap, care îi rupse firul vieţei.

Din dragoste mort. La gara din K a s s a, un tânăr sĕ aruncase sub tren care la moment îi sdrobi tot trupul. Tânărul sĕ numeşte Josif L a d i t z şi din epistoalele găsite la el să vede, căci el de bună voe s'a sinucis; pentra că iubea o domnişoară din Arad. Acum de cu rând în Kassa este sinuciderea şeptelea.

Sĕ mulţesc bani. La anul 1892. guvernul de atunci, a betut bani câle de 10—20 fileri nichel. Pentru Austria în sumă de 42 milioane iar pentru Ungaria în sumă 18 milioane. Guvernul de acum s'a hotărât, ca-sĕ sporească bani de 10 şi 20 fil. 14 milioane pentru Austria şi 6 milioane pentru Ungaria. Inzădar sporesc bani şi nouă ne lasă şi mai departe munca — lucrul de vită. Nu sporirea banilor, din care noauă şi aşa nu mult folos ne aduse — ba după învetĕturile socialiste, bani sunt numai pentru binele capitaliştilor, căci mai bine poate săi aşeze în bănci, care mai în urmă prăpadeşte moşiuţa seracului mic proprietar. Poftească guvernul şi reducă timpul de lucru, ziuaşllor plată mai bună căci numai aşa se va lecui zelele de azi.

Şahul Perziei a murit. Din Teheran ne vine ştirea, căci după moartea Şahului (cum la noi regele) să aşteaptă mari mişcări sângeroasă; sĕ înţelege şi acolo pentru domnie, nu cum a fost în Frância cam la anul 1792. mişcare spre distrugerea — sfermarea vieţei de clasă. In Frância mai bine de cu o sută de ani a pus temelia vieţei comune sĕ nu fie slugă şi dom, iar în unele părţi şi azi mai trăeşte acel întunerec, de poporul îşi varsă sângele pentru interesul unuia şi nu vede, căci viaţa lor geme sub pătura nopţei.

Vânat cu moarte de om. Ziaristul M a r i c h Bela în ţinutul Firigyhazului, a esit la vânat şi de neîntâmplare s'a slobozit puşca şi nemilosul oţel la vetemat reu. Cu ranele lui a fost adus la P e s t a în spitalul Rokus, unde a doaua zi dimineaţa a trecut la celea eterne — a murit.

Din Sîrbia sĕ veştete, căci acolo să pregăteşte o mare mişcare, care voeşte să detroneze pre regele sîrbiei K a r a g y o r g y e v i c i ŭ şi voeşte se prefacă Sârbia în republică.

MUNCA şi CAPITAL.

Funcţionari dela căile ferate Române, pentru mărirea lefei salariului — lor a înaintat un „M e m o r a n d" corpurilor legiuitoare, în care cer de-o camdată plata ce-a avutuito în anul 1900.

În Bndapesta pantofari în mai multe locuri a încetat lucrul, pentru că măestri fabricanţi nu le măreşte plata şi în Budapesta este mare scumpenie.

FRAŢILOR! Punețivă toată truda şi respândiţi foile partidei şi în fundul codrilor sĕ nu lipsască, cari aceasta este lumina adeverată — a poporului. Foile noastre sunt: „SZABAD SZÓ" — ungurească. Suplimentele: „VOINŢA POPORULUI" (română), „DAS FREIE WORT" (nemţască), „SLOBODNA RECS" (sârbească). Nainte dar, pre muncă sŭs !!!

Din Rusia.

Universitate închisă. Universitatea din Moscova a fost închisă. Este de observat ca de data asta profesorii nu au făcut cauză comună cu studenţii.

Indulcire de măsuri. Agenţia „Vestnic" zice că un ukaz imperial, cu data de azi, proclamă starea de apărare extra-ordinară în loc de starea de războiu, în oraşele din guvernamentul Baku.

Tipograf ucis. Trei tineri au întrat în depositul de hârtie al editorului ziarului din Lodz şi l'au rănit cu focuri de revolver. Pe drumul spre spital, editorul a încetat din viaţa.

Mobilul atentatului este refuzul editorului de a tipări procıamaţiunea socialiştilor şi domocraţilor.

PIAŢA DIN BUDAPESTA.

I. Cereale.

Grâu, maja m. cel mai frumos	15 cor.	70 f	
„ „ „ „ mijlociu .	. 15 „	— „	
„ „ „ „ mai slab	. 14 „	25 „	
Secara, maja m. dela	12 cor.	40 fil.	— 12.60
Orz, „ „ „	12 „	60 „	— 12.80
Cucuruz, „ „ „	13 „	40 „	— 13.70
Ovăs, „ „ „	14 „	85 „	— 15.20

Tipografia Ranko Milics, Budapesta, IX., Tompa-utca 14.